

Këshilla Juridike

PËRGJEGJËSITË DHE DETYRAT E MJEKUT NË RRETHANAT E PANDEMISË COVID-19

- Në përcjelljen e situatës pandemike e cila ka prekur gjithë botën përfshirë këtu edhe Kosovën ku numri i të infektuarve me Covid-19 është shumë i lartë e fatkeqësisht gjithnjë e në rritje, si pasojë e së cilës nevoja për staf shëndetësor profesional është shumë e lartë duhet kemi parasysh se ofrimi i ndihmës për të trajtuar pacientët e prekur me virus është detyrë e çdo mjeku që posedon licencë valide të punës brenda Republikës së Kosovës.

Kodi i Etikës dhe Deontologjisë Mjekësore

- Bazuar në Nenin 18 të Kodit Etik, mjeku duhet të kufizojë ushtrimin tij esencialisht në specialitetin që i është njohur ligjërisht dhe në disiplinën që lidhen me të, mirëpo një gjë e tillë përjashtohet në rastet e urgjencave dhe rrethanave të jashtëzakonshme, e një gjë e tillë specifikohet pikërisht në këtë nen.

- Në rastet kur profili specialistik nuk përkon me trajtimin e sëmundjeve infektive, theksojmë se Kodi i Etikës dhe Deontologjisë Mjekësore në Nenin 12 të tij "Ndhima në raste urgjente" thekson se në rast të prezencës së një të sëmurit apo të dëmtuarit në rrezik për jetën, ose kur i bëhet thirrje për një rast të tillë, mjeku pavarësisht profilit profesional, e ka për detyrë të ndërhyjë në çdo vend e rrethanë për të dhënë ndihmën urgjente. Andaj, duke konsideruar se kemi të bëjmë me rrethana të jashtëzakonshme është i detyrueshëm ofrimi i kujdesit shëndetësor në rastet kur një gjë e tillë kërkohet.

- Meqenëse nuk e kemi të shpallur gjendjen e jashtëzakonshme, mirëpo në zbatim janë masat e veçanta ligjore të cilat kufizojnë liritë dhe të drejtat themelore, e në anën tjetër këto masa kanë karakter të përkohshëm, e po ashtu dhe janë të karakterit emergjent, mund të konkludojmë se kemi të bëjmë me rrethana veçanërisht specifike ku kërkohet rritja e kapaciteteve mjekësore. Në raste të tilla, ku ofrimi i shërbimit shëndetësor është jetik, është e pamundshme që të zbatohen dispozitat standarde lidhur me kompetencën profesionale. Madje, në rrethanat të tilla, standardet e kompetencës profesionale janë juridikisht të përjashtuara.

- Mjekët të cilët ofrojnë shërbime shëndetësore në rastet e gjendjes së tillë pandemike, duhet të jenë të vëmendshëm që gjatë ofrimit të shërbimit shëndetësor mos ta bëjnë atë nga neglizhenca. Përndryshe, mjekët në raste të tilla nuk mund të jenë përgjegjës nëse pasoja është shkaktuar si kauzalitet i mosnjohurive specifike dhe specialitike, në rastin konkret ato të infektologjisë. Po ashtu, rrethanë tjetër që përjashton përgjegjësinë e mjekut në rastin konkret është se kërkesa për ofrimin e shërbimit shëndetësor vjen si pasojë e kërkesës së institucioneve për shkak të gjendjes pandemike. Andaj nuk qëndron asnjë arsye juridike dhe etike që mjekët të merren në përgjegjësi për ofrimin e

shërbimeve të tilla shëndetësore që imponohen për shkak të rrethanave të veçanta dhe nevojave specifike për të ofruar shërbimin shëndetësor, në përjashtim të neglizhencës në përkujdesje shëndetësore. Kjo maksimum është edhe në përputhje me të drejtën themelore në jetë, e drejtë e garantuar me Kushtetutë dhe të gjitha instrumentet relevante ndërkombëtare.

Ligji për shërbimin mjekësor emergjent

- Meqenëse vendi gjendet në masa të veçanta ligjore, Ligji për Shërbimin Emergjent, në Nenin 25, paragrafin 1, referon se shërbimi emergjent organizohet sipas nevojave të përcaktuara në harmoni me Ligjin për Mbrojtjen nga Fatkeqësitë Natyrore dhe Fatkeqësitë tjera. Ndonëse dispozita flet për shërbimin emergjent, dispozita e paragrafit 2 flet për detyrimin e tërë personelit mjekësor që të angazhohet në gjendje të jashtëzakonshme.

Kodi Penal i Republikës së Kosovës

- Ushtrimi i veprimtarisë së profesionistit shëndetësor-mjekut gjatë përfshirjes së vendit nga ndonjë sëmundje ngjitëse është i rregulluar edhe me Kodin Penal të Republikës së Kosovës nr. 06/L-074. Në këtë kod përfshihet respektimi nga ana e mjekut ndaj dispozitave apo urdhërave të organit publik kompetent në fushën e shëndetësisë, e cila ka për qëllim parandalimin apo luftimin e sëmundjeve ngjitëse të njerëzimit apo kafshët.

Kapitulli XXII i këtij Kodi Penal "Veprat penale kundër shëndetit publik" përfshin nenet 249 Përhapja e sëmundjeve ngjitëse dhe 250 Mosveprimi sipas dispozitave shëndetësore gjatë epidemisë.

Ligji për mbrojtje nga fatkeqësitë natyrore dhe fatkeqësitë tjera

- Bazuar në ligjin Nr. 04/L-027 për mbrojtje nga fatkeqësitë natyrore dhe fatkeqësitë tjera edhe shpërthimi i sëmundjeve infektive që ndikojnë në njerëz konsiderohet fatkeqësi natyrore. Andaj në këtë ligj ekzistojnë disa dispozita ligjore të cilat përcaktojnë detyrat themelore të sistemit të mbrojtjes siç janë:

- a) zbulimi, monitorimi dhe hulumtimi i rreziqeve;
- b) parandalimi i rreziqeve të shpërthimit të sëmundjeve infektive;
- c) njoftimi, paralajmërimi dhe alarmimi për rrezikun e pashmangshëm dhe dhënia e udhëzimeve për mbrojtje, shpëtim dhe ndihmë;
- d) organizimi i gatishmërisë emergjente, krijimi dhe mirëmbajtja e formave tjera të gatishmërisë për mbrojtje, shpëtim dhe ndihmë.

- Gjithashtu përveç detyrave themelore ekziston dispozitë e cila potencon edhe rëndësia e shpëtimit të jetës së njerëzve në rastet e shpërthimit të sëmundjeve infektive, veprimi i cili ka më shumë rëndësi mbi çdo aktivitet tjetër të mbrojtjes dhe shpëtimit.

- Sipas ligjit për mbrojtjen nga fatkeqësitë natyrore dhe fatkeqësitë tjera, çdo person është i obliguar të ofroj ndihmë në rastet e fatkeqësisë sipas aftësive psiko-fizike. Poashtu çdo person fizik është përgjegjës për zbatimin e masave për mbrojtjen nga fatkeqësitë natyrore.

- Një dispozitë e cila vlen të theksohet nga ky ligj është edhe detyrimi për ndihmën e parë mjekësore e cila përfshihet në mbrojtjen, shpëtimin dhe ndihmën në rast të fatkeqësive natyrore, respektivisht shpërthimit të sëmundjeve infektive.

Ligji për parandalimin dhe luftimin e pandemisë Covid-19 në territorin e Republikës së Kosovës

- Njoftimi dhe raportimi për Covid-19 nga profesionistët shëndetësor – mjek është rregulluar edhe me ligjin për parandalimin dhe luftimin e pandemisë Covid-19 në territorin e RKS, respektivisht me nenin 9 të këtij ligji.

- Krijimi i strategjisë dhe nxjerrja e masave për luftimin ndaj pandemisë Covid-19 duhet të respektohet nga të gjithë personat, institucionet publike dhe private. Zbatimi i këtyre masave është rregulluar me nenin 10 paragrafi 4 të këtij ligji.

- Ligji Anti-Covid i cili ka përfshirë masat e veçanta dhe të jashtëzakonshme, ka paraparë mundësinë e mobilizimit të detyrueshëm të institucioneve shëndetësore dhe institucioneve të tjera si pjesë e masave anti-covid, siç është paraparë me dispozitat e Nenit 12, paragrafin 4 me nënparagrafin 4.4 të ligjit. Pra, me këtë dispozitë është përcaktuar detyrimi që varësisht prej nevojave të mbrojtjes së popullatës nga infektimi me COVID-19, institucionet shëndetësore, pa përjashtim edhe ato që janë të profilizuara si p.sh. klinikat e specializuara në lëmi mjekësore, të jenë të mobilizuara në ofrimin e shërbimit shëndetësor me qëllim të mbrojtjes nga COVID-19.

- Përballja me nevojat urgjente gjatë luftimit të pandemisë krijon edhe mundësinë që organet kompetente si dhe institucionet shëndetësore të mobilizojnë staf profesional dhe mbështetës. Poashtu në mungesë të këtij stafi Ministria e Shëndetësisë së bashku me institucionet shëndetësore mund të angazhojnë studentët e vitit të fundit të studimeve në fushën e shkencës mjekësore për nevojat urgjente gjatë pandemisë Covid-19. Kjo e drejtë është siguruar me dispozitat e nenit 21 të ligjit për parandalimin dhe luftimin e pandemisë Covid-19 në territorin e RKS.

Vegëza:

Kodi i Etikës - OMK

<https://omk-rks.org/wp-content/uploads/2020/01/KO-32-2019-Kodi-Etik-i-OMK-s%C3%AB.pdf>

Ligji për Shërbimin mjekësor Emergjent

<https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=13070>

Kodi Penal i Republikës së Kosovës

<https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=18413>

Ligji për mbrojtje nga fatkeqësitë natyrore dhe fatkeqësitë tjera

<https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2775>

Ligji për parandalimin dhe luftimin e pandemisë Covid-19 në territorin e Republikës së Kosovës

https://mfa-ks.net/assets/cms/uploads/files/LIGJI_NR_07_L-006_P%C3%8BR_PARANDALIMIN_DHE_LUFTIMIN_E_PANDEMIS%C3%8B_COVID-19_N%C3%8B_TERRITORIN_E_REPUBLIK%C3%8BS_S%C3%8B_KOSOV%C3%8BS.pdf